

College van burgemeester en wethouders**GOEDGEKEURD**

Vergadering van 1 september 2026

Programma - Duurzaamheid

**20 2026_B&W_00587 Informatienota Netcongestie en prioriteringskader ACM
augustus 2026 - informeren**

Samenstelling:

Aanwezig:

Erik de Groot, burgemeester en voorzitter; Melvin Smit, wethouder; Steven Bunt, wethouder; Tilko Gernaat, wethouder; Miriam Slomp-Dekkers, wethouder; Josée Woertman, gemeentesecretaris; Jelmer Trox, directiesecretaris

Samenvatting

In heel Nederland loopt het elektriciteitsnetwerk tegen zijn grenzen aan. Ook in Steenwijkerland is er sprake van netcongestie. Het zoeken naar oplossingen tegen netcongestie is dan ook een belangrijke opgave in ons coalitieakkoord. De netbeheerders werken hard aan het verzwaren en uitbreiden van het netwerk. Ze verwachten dat het nog tot ten minste 2036 duurt voordat alle knelpunten zijn opgelost binnen het deernet waaraan Steenwijkerland is verbonden. De werkzaamheden voor netversterking worden in Steenwijkerland al wel zichtbaar. Vanaf september wordt in Steenwijk ook gestart met versterking van het middenspanningsnet.

De uitbreiding van het netwerk kost tijd en ondertussen vermindert de nog beschikbare ruimte op het netwerk snel. Daarom heeft de Autoriteit Consument & Markt nieuwe regels vastgesteld voor de verdeling van beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet. Ook moeten de netbeheerders hun reservecapaciteit dit jaar gaan verdelen. Deze capaciteit werd eerder gereserveerd voor nieuwe kleinverbruikers. Dat betekent dat vanaf 1 juli 2026 alle aanvragen voor netcapaciteit op een wachtlijst zijn gekomen, ook aanvragen voor kleinverbruik. Gemeenten hebben de mogelijkheid om vanaf 1 oktober 2026 projecten voor woningbouw en onderwijshuisvesting eerder aan te melden voor netcapaciteit en prioritering. Die mogelijkheid heeft het college opgepakt en deze zomer in werking gesteld door het vaststellen van beleidsregels voor aanvraag van transportcapaciteit en prioriteit.

Informatienota

Inleiding

Het elektriciteitsnet in Nederland raakt steeds voller en op sommige momenten is te veel vraag of juist te veel aanbod. Dat noemen we netcongestie; file op het elektriciteitsnet. Daardoor kan het langer duren voordat nieuwe of zwaardere stroomaansluitingen beschikbaar zijn. Beschikbaarheid van stroom is nodig om onze ambities waar te maken. Daarom hebben we netcongestie ook benoemd als belangrijke opgave in ons coalitieakkoord. De netbeheerders werken aan uitbreiding van het netwerk, maar dat kost tijd. Daarom heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) nieuwe regels vastgesteld voor de verdeling van de schaarse capaciteit op het elektriciteitsnet. Voor woningbouwprojecten en onderwijshuisvesting kan de gemeente dit najaar een vervroegde aanvraag doen voor een

stroomaansluiting. In deze nota informeren we u over de activiteiten die hiervoor zijn en worden ondernomen. Ook geven we een update van de uitvoering van de netversterking in onze gemeente.

Kernboodschap

1. Aanpassing landelijk prioriteringskader

De ACM is een onafhankelijke toezichthouder en marktmeester. Zij ziet toe op goed werkende en eerlijke markten, met gezonde concurrentie en bescherming van consumentenbelangen. Zij reguleert ook de energiesector. De ACM heeft een landelijk prioriteringskader opgesteld om te zorgen dat in netcongestiegebieden belangrijke maatschappelijke functies zoals scholen, woningen, veiligheid en ziekenhuizen voorrang krijgen voor een aansluiting. In plaats van alleen maar het principe 'first come, first served' te hanteren. Dit kader geeft aan hoe de schaarse ruimte op het elektriciteitsnet moet worden verdeeld. De netbeheerders mogen voorrang verlenen aan 3 categorieën:

1. Congestieverzachters: projecten die direct ruimte creëren op het net
2. Veiligheid: functies die essentieel zijn voor nationale veiligheid en hulpdiensten
3. Basisbehoeften: voorzieningen voor dagelijkse maatschappelijke behoeften, zoals woningbouw en onderwijs

Begin dit jaar is het prioriteringskader aangepast. Ook moeten de netbeheerders hun reservecapaciteit dit jaar gaan verdelen die eerder werd gereserveerd voor nieuwe kleinverbruikers. Dat betekent een nieuw proces waarbij een aantal data belangrijk zijn.

Vanaf 1 juli 2026 komen alle aanvragen op een wachtlijst

Tot 1 juli 2026 werd een volledige aanvraag voor een kleinverbruiksaansluiting nog toegekend. Sindsdien komen alle soorten aanvragen op dezelfde wachtlijst. Toewijzing van elektriciteit gaat op basis van het moment van indienen in combinatie met het hierboven genoemde prioriteringskader. In de periode tot 1 juli hebben we onze projecten die klaar waren voor realisatie en een *huisnummerbesluit* hadden bij de netbeheerders aangemeld. Ook hebben we projectontwikkelaars, woningcorporaties, bedrijven, inwoners en eigenaren van door ons onlangs verkochte kavels op de wijzigingen geattendeerd, en geadviseerd om voor hun projecten voor 1 juli netcapaciteit aan te vragen.

Overgangsregeling netbeheerders in juni

De netbeheerders hebben op afgelopen 29 mei bekend gemaakt dat in juni een overgangsregeling open werd gesteld voor concrete woningbouwprojecten die nog geen huisnummerbesluit hadden. In aanmerking kwamen woningbouwprojecten waarover voor 1 april 2026 al concrete gesprekken zijn gevoerd met de netbeheerder, waar een projectontwikkelaar en/of aannemer is betrokken en de bouw binnen 3 jaar start. We hebben onze eigen projecten ingediend en ook de projectontwikkelaars op de regeling gewezen. De netbeheerders verwachten dat medio september bekend is welke projecten in aanmerking komen voor de overgangsregeling en netcapaciteit krijgen toegewezen.

Vanaf 1 oktober mag gemeente eerder aanvragen

Vanwege het maatschappelijk belang kunnen gemeenten voor de bouw van woningen en scholen (basisbehoeften) eerder duidelijkheid krijgen of op het moment van oplevering transportcapaciteit beschikbaar is. Dit 'eerder aanvragen' kan tot 10 jaar vooruit. Als een project concreet genoeg is kan vervolgens ook prioritering op de wachtlijst worden aangevraagd.

2. Proces eerder aanvragen in werking gesteld

Hoe het proces van 'eerder aanvragen' eruit ziet is begin juli bekend geworden. Vanaf 1 oktober 2026 kunnen projecten worden ingediend die uiterlijk in 2028 starten, een paar dagen later projecten die starten in 2029 en zo gaat het verder tot 23 oktober. De woningbouwprojecten binnen een startjaar moeten op objectieve gronden in een volgorde worden gezet en komen zo op een volgordelijst, zodat eigen projecten en projecten van derden op dezelfde manier worden behandeld. De netbeheerders moeten namelijk *binnen* de categorie basisbehoeften wel werken volgens het "First come first served"

principe. Het is dus belangrijk dat projecten die als eerste netcapaciteit nodig hebben ook als eerste worden aangemeld bij de netbeheerder.

Om dit zorgvuldig te doen heeft het college op 21 juli beleidsregels vastgesteld ([link beleidsregels](#)). Deze regels zijn gebaseerd op het model dat de VNG heeft ontwikkeld. De tijd om de regels te ontwikkelen en toe te passen is krap. Daarom heeft de VNG de staatssecretaris gevraagd om in te grijpen. Tegelijkertijd loopt het proces van eerder aanvragen wel door en moedigt de VNG daartoe ook aan.

Zowel eigen projecten, als projecten van ontwikkelaars of particulieren kunnen in aanmerking komen voor eerder aanvragen. Aanmelden kan tot uiterlijk 2 september 2026 via het aanmeldformulier op onze website. Wij informeren initiatiefnemers en inwoners via (social) media en directe mailing naar projectontwikkelaars, woningcorporaties en projecten die in onze gemeente bekend zijn in een vergunningstraject of omgevingsplan. Ook adviseren we initiatiefnemers die een project hebben aangemeld voor de overgangsregeling, maar nog geen bevestiging hebben van toekenning van netcapaciteit, om deze ook bij de gemeente aan te melden voor het eerder aanvragen.

Alle projecten die op 2 september bekend en compleet zijn zetten we in een volgordelijst. Projecten van externen en onze eigen projecten worden daarin gelijk behandeld. Een toetsingscommissie stelt de volgordelijst op volgens de rangordebepaling in de beleidsregels en legt deze ter vaststelling voor aan het college. Daarbij wordt stapsgewijs gekeken naar:

1. Datum start bouw: de maand van start bouw, deze moet voldoende concreet zijn onderbouwd
2. Projectrijpheid: op basis van beschikbare documenten zoals een (onherroepelijk) vastgestelde omgevingsvergunning of vergunning voor een BOPA
3. Maatschappelijk belang: als een project door de gemeenteraad is aangewezen of genoemd als project of locatie voor woningbouw
4. Datum oplevering: waarbij een project hoger wordt gerangschikt als de verwachte oplevering eerder plaatsvindt.

Als twee of meer projecten dezelfde positie op de volgordelijst behalen vindt een openbare loting plaats door de notaris. Deze is op 16 september 2026 in het gemeentehuis. Op dat moment is de volgordelijst definitief en wordt deze actief bekend gemaakt. Daarna volgt een periode van 10 dagen waarin een initiatiefnemer eventueel een kort geding kan starten. Vanaf 1 oktober dienen we de projecten in tijdsblokken in bij de netbeheerders op basis van de volgordelijst.

Opname in de volgordelijst biedt geen garantie op stroomaansluiting, prioriteit, vergunningverlening of planologische medewerking. Voor vergunningverlening moeten alle procedures zoals gebruikelijk worden doorlopen. Of en wanneer er netcapaciteit beschikbaar is wordt door de netbeheerder bepaald op basis van berekeningen en op verschillende momenten en in verschillende gebieden vrijgegeven. Het kan dus zijn dat een project die lager in de volgordelijst staat alsnog eerder capaciteit toegekend krijgt, omdat op dat specifieke netdeel nog wel wat capaciteit beschikbaar is.

Vanaf 1 januari 2027

Als er op 1 januari 2027 nog netcapaciteit beschikbaar is, dan wordt deze ook vrijgegeven aan niet-geprioriteerde partijen. De verwachting is dat in bepaalde gebieden deze resterende capaciteit beperkt is. Netbeheerders zijn daarom druk met het uitbreiden van het stroomnet. Zo komt er nieuwe capaciteit bij. Ook proberen de netbeheerders capaciteit te creëren via congestiemanagement. De beschikbare capaciteit gaat dan naar de aansluitingen die in de wachtrij staan.

3. Update netversterking in Steenwijkerland augustus 2026

Het elektriciteitsnetwerk bestaat uit hoogspanning (HS), middenspanning (MS) en laagspanning (LS). Op de punten waar deze spanningsniveaus samenkomen, staan transformatorstations die stroom omzetten van hoog- naar midden- naar laagspanning. In Steenwijkerland hebben we te maken met meerdere netbeheerders. Tennet beheert het landelijke hoogspanningsnetwerk. De regionale

netbeheerders voor midden- en laagspanning zijn RENDO in Steenwijk, Liander in een klein deel nabij Kuinre/Blankenham/Baarlo, en Enexis in de rest van de gemeente.

De komende jaren wordt het elektriciteitsnet in Steenwijkerland uitgebreid en versterkt. Dat betekent onder meer de aanleg en versterking van stroomkabels, verdeelstations en trafo's. We hebben hierover intensieve afstemming met de netbeheerders in het proces van vergunningverlening en voorbereiding van de uitvoering. Op landelijk niveau wordt gewerkt aan de uitbreiding van hoogspanningslijnen die moeten zorgen voor voldoende aanvoer van elektriciteit. Op dit proces hebben wij geen directe invloed, al bepaalt de aanvoer via het hoogspanningsnet wel de mogelijkheden binnen Steenwijkerland.

De uitvoering wordt zichtbaar

In september starten Enexis, RENDO en Van Gelder met een belangrijke uitbreiding van het middenspanningsnet. In deze eerste fase gaat het om de aanleg van nieuwe kabels tussen het hoogspanningsstation in Onna naar de Ruxveenseweg, om op een later moment te worden doorgetrokken naar Oldemarkt. Binnenkort wordt aan de Tukseweg een nieuw, zwaarder MS-station geplaatst en ook in Blokzijl komt dit najaar een nieuw MS-station. De uitvoering zal enkele jaren in beslag nemen. Daarnaast lopen de voorbereidingen voor een nieuw MS-station in Zuidveen en Oldemarkt en zijn locatiestudies gestart voor het plaatsen van nieuwe MS-stations in Giethoorn en Vollenhove.

In de wijken wordt gewerkt aan het versterken van het laagspanningsnetwerk. RENDO is bezig met de uitvoering in de Oostermeenthe (buurtaanpak). Dat is naar verwachting eind 2027 gereed. Met Enexis zijn de voorbereidingen gestart voor het plaatsen van nieuwe trafostations (laagspanning) in Kallenkote, Baarlo, Moespot-Leeuwte, Ossenzijl en het buitengebied bij Jonen en ten noorden van Blokzijl.

Tennet werkt aan de hoogspanningsverbinding vanuit Zwolle via Meppel naar Steenwijk (Drents Overijsselse netversterking). In maart is daarvoor het voorkeurstracé definitief vastgesteld. Ook voor de hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten – Ens, die voor een klein deel over onze gemeente komt te liggen, is het voorkeurstracé vastgesteld. Komende jaren vindt verdere voorbereidingen voor de uitvoering plaatst.

Netversterking nog 10 jaar werk in uitvoering

De netbeheerders verwachten dat het nog tot tenminste 2036 duurt voordat alle knelpunten zijn opgelost binnen het deelnet waaraan Steenwijkerland is verbonden. Dat deelnet omvat alle stations en verbindingen tussen Vollenhove, Kampen, Zwolle, Zwartsluis, Meppel, en Steenwijk. Pas als alle projecten op alle niveaus binnen dit deelnet zijn gerealiseerd is er weer voldoende netcapaciteit beschikbaar. Een netwerk is immers zo sterk als zijn zwakste schakel. Eind 2025 is bij Tennet een nieuw knelpunt naar voren gekomen; de noodzaak van een nieuwe verbinding tussen Zwolle Hessenweg en Zwolle Frankhuis. Pas als deze verbinding ook in bedrijf is, is de congestie in het deelnet opgelost.

Consequenties voor de gemeente

Zie voorgaande toelichting.

Communicatie

We blijven inwoners, bedrijven, projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties informeren over de wijzigingen van het prioriteringskader en de mogelijkheid voor het aanmelden van woningbouwprojecten om vanaf 1 oktober 2026 eerder aan te vragen.

Vervolg

Het college stelt op basis van het beleidskader een volgordelijst vast en dient de projecten vanaf 1 oktober 2026 in bij de netbeheerders.

Besluit

De informatienota Netcongestie en prioriteringskader ACM augustus 2026 vast te stellen en toe te sturen aan de gemeenteraad.